

Τὰ σχέδια τοῦ Γιώργου Κούμκουρου

σὲ διάφορες χαρακτηριστικὲς μορφὲς καὶ ἐπεισόδια τῆς *Ιλιάδας*

Καλλιτέχνης ποὺ θυσιάσε τὴν ἐπιστήμην γιὰ τὴν τέχνην, ὁ Γιώργος Κούμκουρος σπούδασε μαθηματικὰ στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τὴν περίοδο 1975-1980, ἀλλὰ ἔκανε καὶ σπουδὲς ζωγραφικῆς σὲ διάφορες ἐλεύθερες σχολὲς καὶ ἀσχολεῖται τώρα σχεδὸν ἀποκλειστικὰ μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ δημιουργία. Δημιουργὸς ποὺ γεννήθηκε στὴ Γαλοῦσα τῆς Κύπρου τὸ 1955, μὲ πατέρα τυπογράφου καὶ βιβλιοπώλη, ἔχει ἓνα πλούσιο ζωγραφικὸ ἔργο, γνωστὸ μας ἀπὸ ἐκθέσεις τόσο στὴν Κύπρῳ ὅσο καὶ τὴν Ἑλλάδα – κυρίως στὴν Ἀθήνα. Στὴ ζωγραφικὴ του σημειώνει κανεῖς ὅτι ἡ θεματογραφία του προτιμᾷ νὰ παρουσιάζει σύνολα στὰ ὁποῖα καθοριστικὸ ρόλο παίζει ἡ ἀνθρώπινη μορφή, χρησιμοποιεῖ συνήθως τονισμένα ἐξπρεσιονιστικὰ χρώματα καὶ ἀκόμη συχνὰ πειραματίζεται μὲ τὶς συμβολικὲς τάσεις καὶ τὴν περιορισμένη σχηματοποίηση τῶν μορφῶν. Σὲ μερικὲς ἀπὸ τὶς χαρακτηριστικὲς του προσπάθειες στὴ ζωγραφικὴ διαφαίνεται μιὰ κάποια στροφὴ τοῦ πρὸς τὸ ἑλλειπτικὸ μορφοπλαστικὸ λεξιλόγιό καὶ σὲ γνωστὰ καὶ καθιερωμένα χαρακτηριστικὰ, μορφὲς καὶ τύπους τοῦ σουρεαλισμοῦ. Καὶ ὁλοκληρωτικὰ στὴν κατεύθυνση αὐτὴ κινοῦνται καὶ τὰ σχέδιά του, μολύβια σὲ μορφές, θέματα καὶ πρόσωπα τῆς ὁμηρικῆς *Ιλιάδας*.

Πρόκειται γιὰ 35 σχέδια –μολύβια– στὰ ὁποῖα ἐπιχειρεῖται νὰ παρουσιαστοῦν θεοὶ καὶ ἥρωες, τύποι καὶ χαρακτηριστικὰ ἀπὸ γνωστὰ ἐπεισόδια τῆς *Ιλιάδας* ποὺ φαίνεται ὅτι συγκίνησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ συγκινοῦν τὸν καλλιτέχνη, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ σχέδια, καταφεύγει καὶ χρησιμοποιεῖ κάθε εἶδους καὶ κατηγορίας τύπους καὶ μορφὲς τοῦ διεθνοῦς σουρεαλισμοῦ, ποὺ ἔχουν ἢ ἐπιτρέπουν λιγότερο ἢ περισσότερο συμβολικὲς προεκτάσεις καὶ καταλήγουν σὲ σύνολα μὲ καθαρὰ ὑπαινικτικὸ καὶ προβληματικὸ χαρακτῆρα. Τὰ σχέδια, τὰ ὁποῖα συνοδεύονται καὶ ἀπὸ λεζάντες ποὺ κατὰ κάποιο τρόπο ἀναφέρονται σὲ μορφὲς καὶ ἐπεισόδια τῆς *Ιλιάδος*, ὅσο καὶ ἂν προορίζονται γιὰ νὰ διευκολύνουν τὸν θεατὴ στὴν ἀναγνώριση τοῦ συγκεκριμένου ἐπεισοδίου, δὲν ἐπιτυγχάνουν τίποτα περισσότερο ἀπὸ τὸ νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ μείνει περισσότερο στὴν δύναμιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν σχεδίων. Τὰ πάντα ὑπαινικτικά, προβληματικά καὶ μὲ πολλὰς διαφορετικὲς ἀναγνώσεις θέματα, τὸν βοηθοῦν, ὅχι τόσο νὰ ἀναγνωρίσει κάτι, ὅσο στὸ νὰ προβληματιστεῖ γιὰ τὸ περιεχόμενό των. Ἐνῶ ἀναγνωρίζονται εὐκόλα καὶ οἱ ἀφετηριὲς τύπων καὶ χαρακτηριστικῶν, δηλαδὴ ἡ καταγωγὴ των ἀπὸ διάφορες σουρεαλιστικὲς κατακτῆσεις, ὁ συνδυασμὸς

The drawings of George Koumouros

on various characteristic figures and episodes of the *Iliad*

An artist who sacrificed science for art, George Koumouros studied mathematics at the University of Athens in the period 1975-1980, but also followed studies of painting at various independent schools and is now almost exclusively concerned with artistic creation. An artist born in Yaloussa, Cyprus, in 1955, to a father who was a typographer and a bookseller, he has produced a rich body of painting, familiar to us from exhibitions both in Cyprus and Greece – especially Athens. In the themes of his painting one may note that he prefers to present compositions in which the human figure plays a crucial role, he often uses bold expressionist colours and even often experiments with symbolic tendencies and the limited delineation of forms. Some of his typical painting efforts reveal a certain shift towards the elliptical morphoplastic vocabulary as well as known and established features, styles and types of surrealism. And his drawings tend wholly in this direction, pencils on forms, subjects and figures of Homeric *Iliad*.

It is 35 drawings – pencils – which attempt to present gods and heroes, types and features of known episodes of the *Iliad* that seem to have touched and continue to touch the artist, who, as evidenced by the drawings per se, resorts to and uses every kind and category of types and forms of international surrealism, which have or permit more or less symbolic implications and result in compositions of purely suggestive and problematic character. The drawings, which are accompanied by captions that somehow refer to figures and episodes of the *Iliad*, even if intended to facilitate the viewer to identify the particular episode, do not achieve anything more than to help him dwell longer on the strength and the character of the drawings. Everything being allusive, the subjects problematic and with many different readings, enables the viewer not so much to identify something, as to reflect on their content. While the starting points of both types and characteristics are easily identifiable, that is, their origin within the surrealist body of work, the way they are combined and more so their organization stressing their puzzling and allusive character derives from the artist himself. Beyond the much accentuated and studied contrasts of white with black, the combination of vertical and horizontal with the curved subjects, namely the purely geometric with the zoomorphic, albeit stylized features, makes a strong impression, especially for their rich expressive extensions. Without always recognizing subjects and types, they enable the researcher

και περισσότερο ή όργάνωσή του, με τὰ όποια τονίζεται και ό αινιγματικός και ύπαινκτικός χαρακτήρας των, είναι κάτι που προέρχεται από τον ίδιο τον καλλιτέχνη. Πέρα από τις πολύ τονισμένες και μελετημένες αντιθέσεις του άσπρου με τὸ μαύρο, κάνει ιδιαίτερη εντύπωση, ιδιαίτερα για τις πλούσιες έκφραστικές των προεκτάσεις, ό συνδυασμός των καθέτων και όριζοντίων με τὰ καμπυλόμορφα θέματα, δηλαδή των καθαρά γεωμετρικών με τὰ ζωόμορφα, έστω και σχηματοποιημένα χαρακτηριστικά. Χωρίς πάντα νὰ αναγνωρίζονται θέματα και τύποι, έπιτρέπουν στον μελετητή νὰ πλησιάσει και νὰ καταλάβει τον χαρακτήρα, τον ρόλο και περισσότερο τὸ έκφραστικό των περιεχόμενο. Αυτό τὸ διαπιστώνει κανείς αν μείνει ιδιαίτερα σὲ μερικές από τις πιο χαρακτηριστικές προσπάθειες.

Σὲ ένα σχέδιο σαν αυτό με τίτλο *Άγαμέμνων και Βρηνίς*, που ύποχρεώθηκε ό Άγαμέμνων από τους μάντιες νὰ παραδώσει τὴ δική του σκλάβα Χρυσίδα στον πατέρα της, είναι ή αντιπαράθεση καθέτων, διαγωνίων και καμπυλογράμμων θεμάτων, μαζί με την πυραμίδα, που δίνουν τον τόνο. Στό *Άγαμέμνων, παρμένος από τον Όνειρο*, πέρα από τὸ μάτι επάνω και τὰ προβληματικά και ύπαινκτικά σύννεφα, είναι τὰ άσπρα και μαύρα σχηματοποιημένα κράνη που μās εισάγουν στο περιεχόμενο του συνόλου. Σαφέστερα είναι οι καθαρά ύπαινκτικοί τύποι και ή τονισμένη σχηματοποίηση που μεταφέρουν τὸ περιεχόμενο του θέματος στο σχέδιο: ή Άθηνά νὰ οδηγεί τον πληγωμένο Διομήδη νὰ έπιτεθεί κατά του Όρη, όπου αναγνωρίζονται περισσότερα τὰ διάφορα θέματα. Ένα από τὰ σχετικά μόνιμα και επαναλαμβανόμενα θέματα των σχεδίων είναι τὸ μάτι, ένα από τὰ καθοριστικά στοιχεία κάθε σουρεαλιστικής ζωγραφικής, με τονισμένο ύπαινκτικό χαρακτήρα.

Πέρα από τὴ θεματογραφία και τὸ καθαρά σουρεαλιστικό μορφοπλαστικό λεξιλόγιο στο όποιο βασίζεται ό Κούμουρος, τὰ σχέδιά του διακρίνονται για την όξύτητα, τον χαρακτήρα και την έκφραστική δύναμή των. Κοντὰ στα άλλα αποδεικνύουν ότι είναι κάτοχος τῆς τεχνικῆς του σχεδίου και ικανός νὰ έκφράσει με τις γραμμικές διατυπώσεις τις προθέσεις του. Και φυσικά δὲν είναι ό πρώτος και ό μόνος που χρησιμοποιεί τὰ όμηρικά ποιήματα για νὰ έκφράσει τις θέσεις του. Και άσφαλώς τὸ περισσότερο έρμηνευτικό ύφος με τὰ αινιγματικά και ύπαινκτικά χαρακτηριστικά, που ύποβάλλουν άκόμη και συμβολικές προεκτάσεις, τον βοηθοῦν σὲ κάτι τέτοιο. Πάντως, με τὰ σχέδιά του αυτά αποδεικνύεται ότι ό καλλιτέχνης αυτός, παρά την μέχρι σήμερα προσφορά του στη ζωγραφική, πειραματίζεται και σὲ άλλες περιοχές και συνεχίζει πάντα τις αναζητήσεις του με γόνιμα άποτελέσματα.

Χρύσανθος Α. Χρήστου

Όμότιμος Καθηγητής τῆς Ιστορίας τῆς Τέχνης – Άκαδημαϊκός

to approach and understand the nature, role and most of their expressive content. It is possible to ascertain this fact especially if one focuses on some of the more notable ventures.

In a drawing like the one entitled *Agamemnon and Briseis*, where Agamemnon was forced by the seers to deliver his slave Chryseis to her father, it is the juxtaposition of vertical, diagonal and curved subjects, along with the pyramid, which set the tone. In *Agamemnon, taken in dream by Oneiros*, further than the eye above and the problematic and allusive clouds, it is the white and black stylized helmets that introduce us to the content of the composition. Clearer still are the purely allusive types and the accented stylization that transpose the subject's content to the drawing: Athena leading the wounded Diomedes to attack Ares, where the different subjects are more recognizable. One of the relatively permanent and recurring subjects of the drawings is the eye, one of the key elements of any surrealist painting, with overt allusive character.

Beyond the subject matter and the purely surrealist morphoplastic vocabulary on which Koumouros is based, his drawings are distinguished for their acidity, their character and expressive strength. Alongside their other qualities they demonstrate that he is in command of the technique of drawing and capable of expressing his intentions with linear formalities. And naturally he is not the first and only one to use the Homeric poems in order to express his positions. And of course the added hermetic style with the enigmatic and suggestive features, making even symbolic implications, help him to do so. At any rate, these drawings prove that this artist, despite his hitherto contribution to painting, is experimenting also in other areas and always continues his investigations with fruitful results.

Chrysanthos A. Christou

Professor Emeritus of Art History - Academician